

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 340/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Slovenských liečebných kúpeľov Piešťany, a. s.**, Winterova 29, Piešťany, IČO 34 144 790, zastúpenej BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, IČO 36 833 533, v mene ktorej koná prokurista Mgr. Michal Bizoň, LL.M., proti postupu Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cb 8/2008 v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 79/2019 z 21. januára 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 31. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje uloženie povinnosti okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov a súčasne požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 4 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola stranou v napadnutom konaní vedenom okresným súdom v procesnom postavení žalovanej, proti ktorej sa žalobkyňa domáhala zaplatenia sumy 164 083,35 eur s príslušenstvom.

3. Ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 230/2016 z 13. septembra 2016 (ďalej len „nález z 13. septembra 2016“) vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Nálezom č. k. III. ÚS 79/2019 z 21. januára 2020 ústavný súd vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti nálezu z 13. septembra 2016.

4. Konanie vo veci samej bolo právoplatne skončené 18. augusta 2020, keď Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 21 Cob 11/2020 z 30. júna 2020 (ďalej len „rozsudok z 30. júna 2020“) zmenil rozsudok okresného súdu č. k. 6 Cb 8/2008 z 27. septembra 2019 tak, že žalobu zamietol. Sťažovateľke bol zároveň priznaný proti žalobkyni nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Okresný súd vyzval sťažovateľku 29. septembra 2020, aby vyčíslila trovy konania, pričom sťažovateľka na výzvu reagovala 9. októbra 2020. Žalobkyňa podala 15. októbra 2020 proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie v časti výroku o náhrade trov konania, ku ktorému sa sťažovateľka vyjadrila podaním z 29. októbra 2020.

6. Sťažovateľka listami zo 14. decembra 2020 a 15. januára 2021 žiadala okresný súd o rozhodnutie o sume náhrady trov konania. Okresný súd 15. februára 2021 sťažovateľke oznámil, že o trovách konania rozhodne až po rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) o dovolaní.

7. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 455/2021 z 21. septembra 2021 (ďalej len „uznesenie z 21. septembra 2021“) odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky vo veci namietaných prietáhov postupom okresného súdu v napadnutom konaní z dôvodu, že *„vyčkanie s rozhodnutím o výške trov na rozhodnutie najvyššieho súdu je logickým krokom. Okresnému súdu preto nemožno vyčítať nečinnosť pri rozhodovaní o výške trov, ktorá je sekundárne ovplyvnená tým, že okresný súd nemá momentálne k dispozícii súdny spis pre overenie účelnosti vynaložených trov“*.

8. Najvyšší súd uznesením č. k. 1 Obdo 99/2021 z 25. mája 2022 zrušil rozsudok krajského súdu z 30. júna 2020 vo výroku o náhrade trov konania a vec mu vo vymedzenom rozsahu vrátil na ďalšie konanie.

9. Krajský súd uznesením č. k. 32 Cob 47/2022 z 28. septembra 2022 priznal sťažovateľke proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania nadobudlo právoplatnosť 16. októbra 2022.

10. Sťažovateľka doručila okresnému súdu 19. októbra 2022 doplnené vyčíslenie trov konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

11. Sťažovateľka argumentuje, že okresný súd od októbra 2022, keď mu predložila vyčíslenie trov konania, nevykonal žiadny procesný úkon. Akcentuje, že predmetom napadnutého konania je už iba rozhodovanie o výške náhrady trov konania, čo je integrálnou súčasťou každého sporového poriadku. Konanie vo veci samej sa týkalo zaplatenia peňažnej sumy, takže určiť hodnotu sporu

nemôže byť žiadny problém. V konkrétnych okolnostiach veci bolo o niečo prácnejšie vysporiadať sa s priebežným spájaním jednotlivých konaní. Sťažovateľka si však neuplatnila náhradu cestovných výdavkov a náhradu za stratu času, aby to pre okresný súd bolo čo najjednoduchšie.

12. Sťažovateľka zdôrazňuje, že trovy konania vyčíslila bezodkladne, pričom svojím správaním neprispela k predĺženiu konania.

13. Sťažovateľka nesúhlasí, ale rešpektuje uznesenie ústavného súdu z 21. septembra 2021, podľa ktorého záverov okresný súd nemusel rozhodnúť o sume náhrady trov konania, keďže nebolo rozhodnuté o podanom dovolaní. Po rozhodnutí najvyššieho súdu by však podľa sťažovateľky mal okresný súd rozhodnúť bezodkladne.

14. Sťažovateľka si uvedomuje, že predmet napadnutého konania nie je až taký významný, ako keby sa rozhodovalo o osobnom stave. Akcentuje však, že sťažovateľka už 22 rokov vynakladá súdne poplatky a trovy právneho zastúpenia, ktoré žalobkyňa doteraz nemusela nahradiť. V prípade nečinnosti okresného súdu tu existuje riziko, že náhradu trov konania sa sťažovateľke nepodarí vymôcť.

15. Podľa sťažovateľky neexistuje legitímne odôvodnenie, prečo by o sume náhrady trov konania už nemohlo byť právoplatne rozhodnuté ani po 3 rokoch od skončenia konania vo veci samej, resp. po 8 mesiacoch od opätovného rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania. Porušenie je o to vzácnejšie, že konanie trvá 22 rokov.

16. Sťažovateľka požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 4 000 eur, ktoré odôvodňuje pocitom bezmocnosti a frustrácie z postupu okresného súdu, ktorý očividne nerešpektuje ani príkaz ústavného súdu, ktorý sťažovateľke už dvakrát v minulosti finančné zadosťučinenie priznal, čo sa ukázalo ako nedostačujúce. Dôvodom na priznanie finančného zadosťučinenia je osobitný význam predmetu sporu pre sťažovateľku obsiahnutý v podstatnom v bode 14 tohto uznesenia.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

17. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

18. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka existencie zbytočných prietáhov v rozhodovaní okresného súdu v napadnutom konaní v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezú ústavného súdu z 21. januára 2020. Sťažovateľka namieta, že okresný súd dosiaľ vo veci určenia sumy náhrady trov konania nerozhodol.

19. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

20. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy (a rovnako aj čl. 38 ods. 2 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť vecí, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu vecí) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, II. ÚS 146/2012). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

21. S prihliadnutím na vymedzenie predmetu napadnutého konania (bod 18 tohto uznesenia *in fine*) ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie vo veci určenia sumy náhrady trov konania vo všeobecnosti nepatrí k právne zložitým veciam, ktoré by si vyžadovali zvýšené časové nároky na rozhodnutie. V konkrétnych okolnostiach vecí, berúc do úvahy skutočnosť, že napadnuté konanie v merite vecí pred všeobecnými súdmi trvalo viac ako 20 rokov (bod 2 uznesenia ústavného súdu z 21. septembra 2021), čo logicky navyšuje počet jednotlivých úkonov právnej služby vo veci uskutočnených, s ktorými sa okresný súd musí vysporiadať, sa však rozhodovanie o náhrade trov konania javí *prima facie* ako skutkovo zložitejšie.

22. Z prehľadu vykonaných procesných úkonov vyplýva, že sťažovateľka na výzvy okresného súdu na predloženie vyčíslenia trov konania reagovala v stanovených lehotách, takže svojím správaním neprispela k predĺženiu napadnutého konania.

23. Vo vzťahu k predmetu konania ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že posúdil v tomto konaní obdobie po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia ústavného súdu z 21. septembra 2021, t. j. po 1. októbri 2021. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

24. V relevantnom posudzovanom období sa spis v dôsledku podaného dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo výroku o náhrade trov konania nachádzal od 27. novembra 2020 na najvyššom súde na rozhodnutie o dovolaní.

25. Ústavný súd pritom už v súvislosti s predchádzajúcou ústavnou sťažnosťou sťažovateľky v uznesení z 21. septembra 2021 konštatoval, že okresným súdom zvolený procesný postup, v ktorého dôsledku spis predložil najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní ešte pred vydaním rozhodnutia o sume náhrady trov konania, nemožno hodnotiť ako neefektívny, keďže dovolaním bol napadnutý výrok týkajúci sa náhrady trov konania. Na uvedenom závere ústavný súd zotrúva aj v konaní o novej ústavnej sťažnosti.

26. V období po rozhodnutí najvyššieho súdu o dovolaní (máj 2022) bol spis predložený krajskému súdu z dôvodu zrušenia výroku o náhrade trov konania dovolacím súdom. Povinnosťou krajského súdu bolo preto vo veci náhrady trov konania opätovne rozhodnúť. Krajský súd vo veci náhrady trov konania rozhodol opätovne 28. septembra 2022.

27. Vzhľadom na rozhodnutím dovolacieho súdu zrušený výrok o náhrade trov konania, v dôsledku čoho sa vec opätovne vrátila krajskému súdu na rozhodnutie, ústavný súd konštatuje existenciu objektívnych prekážok, ktoré okresnému súdu bránili vo veci určenia sumy náhrady trov konania rozhodnúť. Rozhodnutiu okresného súdu o sume náhrady trov konania totiž logicky musí predchádzať právoplatné a vykonateľné rozhodnutie odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania (§ 262 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku). V konkrétnych okolnostiach veci nadobudlo rozhodnutie odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania právoplatnosť v októbri 2022, t. j. až od tohto momentu preto okresný súd mohol objektívne vo veci určenia sumy náhrady trov opätovne konať.

28. Aj keď okresný súd od októbra 2022 až po súčasnosť vo veci nevykonával procesné úkony vedúce k rozhodnutiu, ústavný súd v tomto kontexte zdôrazňuje, že pojem zbytočné prietahy obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. IV. ÚS 207/2018, II. ÚS 600/2017, III. ÚS 638/2017). Nečinnosť okresného súdu trvajúcu ku dňu rozhodovania ústavného súdu o novej ústavnej sťažnosti 7 mesiacov preto ústavný súd nehodnotí ako takú, ktorá by sama osebe odôvodňovala záver o existencii zbytočných prietahov v napadnutom konaní.

29. Na základe už uvedeného, zohľadňujúc skutočnosť objektívnych prekážok pre rozhodnutie okresného súdu o sume náhrady trov konania (body 25 a 27 tohto uznesenia) a skutkovú zložitost prerokúvanej veci (bod 21 tohto uznesenia), ako aj ojedinelosť nečinnosti okresného súdu, ktorá sa v napadnutom konaní po vrátení veci krajským súdom vyskytla, ktorá sama osebe nedosahuje intenzitu potrebnú pre záver o existencii zbytočných prietahov, ústavný súd dospel k záveru o nedôvodnosti argumentácie sťažovateľky. Z týchto dôvodov ústavný súd nevidel existenciu takých skutočností, ktoré by zakladali možnosť vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, a preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

30. Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa príslušných ustanovení zákona o ústavnom súde, a preto v budúcnosti nebráni sťažovateľke, aby po splnení všetkých zákonných podmienok za predpokladu zotrvania na stanovisku, že v jej veci dochádza k zbytočným priet'ahom, predložila ústavnému súdu novú ústavnú s'ťažnosť.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. júna 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu